

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Rektor

REKTORS BESLUT

2010-04-19 dnr Å 993/10

Ärende	Yttrande över anmälan avseende krav på engelska i samband med universitetets anställningsansökningar och befordringsärenden
Bakgrund och beslutsunderlag (ev. hänvisning)	Se PM daterad 2010-04-19.
Föredragande och övriga närvarande	Pia Götebo Johannesson, personalavdelningen
Beslutas	<p>att avge yttrande till Riksdagens ombudsmän – JO</p> <p>.....</p> <p>☒ enligt bifogat förslag ☐ enligt bifogat <i>justerat</i> förslag</p> <p><i>Pam Fredman</i> / Pam Fredman, rektor</p>
Kopia till	<p>JO exp. <i>2010-04-19 med post</i> U</p> <p>Pia Götebo Johannesson exp. <i>2010-04-19</i> U</p> <p>Pernilla Danielsson exp. <i>2010-04-19</i> U</p> <p>Christina Nordberg, David Turner, Ralph Heiefort <i>2010-04-19</i> U</p> <p>arkiv exp.</p>
Anmält	Anmält vid rektorssammanträde <i>2010-04-19</i>

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Rektor

Handläggare: Pia Götebo Johannesson
Tel: 031- 786 5348

YTTRANDE

2010-04-19 dnr Å 993/10

1 / 2

Riksdagens ombudsmän – JO
Box 16327
103 26 Stockholm

Yttrande över anmälan avseende krav på engelska i samband med universitetets anställningsansökningar och befordringsärenden, ert dnr 1098-2010

Göteborgs universitet har anmodats att yttra dig över en anmälan från Per-Owe Albinsson/Olle Käll/Per-Åke Lindblom/Hillo Nordström/Arne Rubinsson medlemmar i nätverket Språkförsvaret.

Anmälan gäller krav på att anställningsansökningar ska vara skrivna på engelska liksom att befordringsärenden också ska vara skrivna på detta språk och menar bland annat att kraven saknar stöd i den språklag som började tillämpas den 1/7 2009.

Göteborgs universitet har två styrdokument gällande språkfrågor; Språkpolicy fastställt av Styrelsen 2006-06-08 Dnr A11 2598/06 och Handlingsplan för språkfrågor vid Göteborgs universitet 2010-2012 fastställd av Rektor 2010-02-22 Dnr A 11 1181/07 (bifogas). Inget av dessa dokument innefattar något som står i strid med gällande språklag.

Universitetets språkpolicy framhåller bland annat att Göteborgs universitet skall vara ett attraktivt universitet för utländska forskare, lärare och studenter inom och utom Norden. Här framhålls också att en förutsättning för hög internationell kvalitet i forskningen är internationella kontakter och internationell kvalitetsgranskning. Detta ska ställas i relation att tjänstetillsättningsförfarandet vid högre tjänster inte sällan kräver att sakkunnig expertis anlitas inom den internationella forskarkompetensen och därmed också utanför det svenska språkområdet.

Anmälan refererar när det gäller Göteborgs universitet till en ledigkungörelse av ett universitetslektorat i Kulturvård – särskilt landskapsvård vid Naturvetenskapliga fakulteten 2009-12-17 Dnr E 324 3978/09. Naturvetenskapliga fakultetsnämnden har gjort en utredning och yttrat sig i ärendet (bifogas).

Av yttrandet framgår bland annat att fakulteten genom sitt förfarande varken bryter eller har brutit mot språklagen. Fakulteten använder alltid svenska som förvaltningspråk inom kärnområdet för myndighetens verksamhet. Utanför kärnområdet för myndighetens verksamhet används endast engelska när verksamhetsområdets särskilda förutsättningar så kräver.

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Pam Fredman efter föredragning av Pia Götebo Johannesson och i närvaro av förvaltningschefen P-O Rehnquist.

Pam Fredman

Pia Götebo Johannesson

Bilagor:

Utredning och yttrande angående anmälan angående krav på engelska i samband med universitetens anställningsansökningar och befordringsärenden – Naturvetenskapliga fakultetsnämnden
Språkpolicy Göteborgs universitet
Handlingsplan för språkfrågor vid Göteborgs universitet 2010–2012

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Personalavdelningen
Pia Götebo Johansson
Jämlikhetssekreterare, tel: 031-7865348
Pia.gotebo-johansson@gu.se

FÖRSLAG TILL REMISSVAR 1 / 2
2010-04-19 Dnr Ä 993/10

Rektor

Förslag till yttrande och utredning angående anmälan angående krav på engelska i samband med universitetets anställningsansökningar och befordringsärenden

Ärendebeskrivning

Riksdagens ombudsmän – JO - har tillställt rektor för Göteborgs universitet en remiss med begäran om utredning och yttrande med anledning av en anmälan från Per-Owe Albinsson/Olle Käll/Per-Åke Lindblom/Hillo Nordström/Arne Rubinsson medlemmar i nätverket Språkförsvaret, Ert Dnr 1098-2010. Remiss har samtidigt översänts till rektor för Kungliga Tekniska Högskolan och Sveriges lantbruksuniversitet.

Anmälan gäller krav på att anställningsansökningar ska vara skrivna på engelska liksom att befordringsärenden också ska vara skrivna på detta språk och menar bland annat att kraven saknar stöd i den språklag som började tillämpas den 1/7 2009.

Bakgrund

Göteborgs universitet har två styrdokument gällande språkfrågor; Språkpolicy fastställt av Styrelsen 2006-06-08 Dnr A11 2598/06 och Handlingsplan för språkfrågor vid Göteborgs universitet 2010-2012 fastställd av Rektor 2010-02-22 Dnr A 11 1181/07. Bifogas./. Inget av dessa dokument innefattar något som står i strid med gällande språklag.

Universitetets språkpolicy framhåller bland annat att Göteborgs universitet skall vara ett attraktivt universitet för utländska forskare, lärare och studenter inom och utom Norden. Här framhålls också att en förutsättning för hög internationell kvalitet i forskningen är internationella kontakter och internationell kvalitetsgranskning. Detta ska ställas i relation att tjänstetillsättningsförfarandet vid högre tjänster inte sällan kräver att sakkunnig expertis anlitas inom den internationella forskarkompetensen och därmed också utanför det svenska språkområdet.

Utredning

Anmälan refererar när det gäller Göteborgs universitet till en ledigkungörelse av ett universitetslektorat i Kulturvård – särskilt landskapsvård vid Naturvetenskapliga fakulteten 2009-12-177 Dnr E 324 3978/09. Naturvetenskapliga fakultetsnämnden har gjort en utredning och yttrat sig i ärendet. Bifogas./.

Av yttrandet framgår bland annat att fakulteten genom sitt förfarande varken bryter eller har brutit mot språklagen. Fakulteten använder alltid svenska som förvaltningspråk inom kärnområdet för myndighetens verksamhet. Utanför kärnområdet för myndighetens verksamhet används endast engelska när verksamhetsområdets särskilda förutsättningar så kräver.

Förslag till beslut

Rektor föreslås besluta

- att det av Naturvetenskapliga fakultetens avgivna yttrandet och utredning av ärendet tillställs Riksdagen ombudsmän såsom universitetets remissvar.

Kopia av beslutet skall expedieras till

Pia Götebo Johannesson

Pernilla Danielsson

Christina Nordberg

David Turner

Ralph Heiefört

Registrator/arkiv

I tjänsten

Pia Götebo Johannesson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
NATURVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Ralph Heiefort
Fakultetssekreterare
Fakultetstetskansliet för naturvetenskap
Tel.: 031-786 44 54
E-post: ralph.heiefort@science.gu.se

YTTRANDE
2010-04-13 dnr Ä 993/10

1 / 4

Göteborgs universitet
Pia Götebo Johansson
E-post: Pia.Gotebo-Johannesson@gu.se

Yttrande angående anmälan angående krav på engelska i samband med universitetens anställningsansökningar och befordringsärenden

Per-Owe Albinsson/Olle Käll/Per-Åke Lindblom/Hillo Nordström/Arne Rubinsson medlemmar i nätverket Språkförsvaret, har anmält bland annat Göteborgs universitet till Riksdagens ombudsmän – JO – angående krav på engelska i samband med universitetens anställningsansökningar och befordringsärenden.

JO har i remiss 2010-03-08 (Ärendenummer 1098-2010) till rektor för Göteborgs universitet begärt utredning och yttrande i ärendet. Remiss har samtidigt översänts till rektor för Kungliga Tekniska Högskolan och Sveriges lantbruksuniversitet.

Per-Owe Albinsson *et al.* anför i sin anmälan i huvudsak att universitetens krav på att anställningsansökningar och ansökan om befordran ska vara skriva på engelska saknar stöd i språklagen och anmälarna motsätter sig ett slentrianmässigt användande av ansökningshandlingar på engelska.

Till stöd för sin anmälan hänvisar Per-Owe Albinsson *et al.* bland annat till ledigkuningörelse av anställning som universitetslektor i kulturvård, särskilt landskapsvård (Dnr 3978/09) från 2009-12-17 vid Naturvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet

Nedan följer Naturvetenskapliga fakultetens utredning och yttrande.

Utredning

Det är inte korrekt, som Per-Owe Albinsson *et al.* låter påskina, att Naturvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet kräver att anställningsansökningar alltid ska vara skriva på engelska.

Under 2009 ledigkuningjorde Naturvetenskapliga fakulteten totalt 79 tillsvidare- och visstidsanställningar, varav 72 anställningar inom kategorierna tekniskt-, administrativt-, och annan undervisande och forskande personal, och sju läraranställningar (enligt

högskoleförordningens definition härav (HF 4:1)) – närmare bestämt en professur, fem lektorat och en forskarassistent. I ingen av de förenämnda 72 ledigkungalörelserna fanns krav på anställningsansökningar skulle vara skriva på engelska. Det är däremot korrekt att det i ledigkungalörelserna till professuren och i fyra av de fem lektoraten samt till forskarassistenten fanns krav på engelska. Det vill med andra ord säga att i 91 % av ledigkungalörelserna fanns *ej* krav på ansökningar på engelska. Det finns alltså inget slentrianmässigt användande av krav på engelska – vilket också med all tydlighet framgår om man beaktar att ledigkungalörelsen av anställningen som universitetslektor i kulturvård, särskilt landskapsvård (Dnr E 324 3978/09) från 2009-12-17 som Per-Owe Albinsson *et al.* hänvisar till i sin anmälan följdes av en ”systerutlysning” samma dag vid samma institution. Den 2009-12-17 utlystes nämligen också ett annat lektorat i kulturvård, närmare bestämt en anställning som universitetslektor i kulturvård, särskilt trädgårdens hantverk och odling (Dnr E 324 3980/09). Här fanns *ej* krav på engelska. Ledigkungalörelsen bifogas.

Yttrande

Nio av tio ledigkungalörelser vid Naturvetenskapliga fakulteten innehåller alltså inget krav på att ansökningarna ska vara på engelska. När det gäller den sista tiondedelen rör det sig uteslutande om ledigkungalörelser av anställning som lärare – men, som sagt, inte alla läraranställningar.

Beredning av anställning som lärare regleras av högskoleförordningen och häri finns krav på att fakultetsnämnden eller motsvarande organ ska hämta in yttranden från minst två personer som är särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde vid anställning av professorer och lektorer (HF 4 kap. § 21). Av 11 kap. 9 § andra stycket regeringsformen anges vidare att det vid tillsättning av statlig tjänst endast ska fästas avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. I 4 § lagen om offentlig anställning stadgas att vid anställning ska avseende bara fästas vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Skickligheten ska sättas främst, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Av 4 § anställningsförordningen framgår att myndigheten vid anställning utöver skickligheten och förtjänsten också ska beakta sådana sakliga grunder som stämmer överens med allmänna arbetsmarknads-, jämställdhets-, social- och sysselsättningspolitiska mål.

För att på ett fullgott sätt leva upp till nämnda lagar och förordningar krävs allt oftare att sakkunniga – det vill säga de personer som är särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde – utses bortom Sveriges gränser; utanför det svenska språkområdet. Det kan i sammanhanget nämnas att gällande ovannämnda läraranställningar har tretton sakkunniga blivit utsedda och att endast fem av de tretton sakkunniga är verksamma i Sverige – och att bland de tretton sakkunniga finns åtta olika nationaliteter representerade. Internationalisering ligger så att säga i vetenskapens – och inte minst naturvetenskapens – natur och uppmuntras i alla övriga sammanhang. Men även om man bortser härifrån är dagens forskningsområden många gånger präglade av en så pass hög grad av specialisering att man oftast är nästintill tvungen att vända sig till utlandet om man vill undvika att hamna i jävsituationer mellan sakkunniga och sökande. Det är med andra ord inte sällan att intresseavvägningen mellan svenska eller engelska måste ske utifrån förvaltningslagen.

Av ovanstående framgår att nio av tio ledigkungörelser inte ställer krav på att engelska ska användas och att krav på engelska endast används vid läraranställningar, men inte alla läraranställningar. Vidare har det gällande dessa läraranställningar framgått att kravet på engelska ej tillkämpas slentrianmässigt vilket visar sig tydligt i och med att engelska var ett krav respektive ej ett krav vid två ledigkungörelser samma dag vid samma institution vid Naturvetenskapliga fakulteten. Kravet på engelska används alltså endast i begränsad omfattning och endast när det är sakligt motiverat (och det ska vidare noteras att det i ledigkungörelserna alltid finns angivet att sökande förväntas att inom två år kunna undervisa på svenska om ansökan på engelska krävs). Det ska i sammanhanget vidare framhållas att kravet på engelska relaterar till *de facto* bedömningen av sökandens skicklighet och ej till myndighetens bekvämlighet och vidare att kravet på engelska gäller själva utformningen av jämförbara ansökningar och därmed möjlighet till en adekvat och rättvis sakkunniggranskning och alltså *inte på något sätt* påverkar sökandes möjlighet att i övrigt kommunicera med myndigheten – det vare sig i form av ta del av beslut, protokoll, inkomma med förfrågningar eller att överklaga myndighetens beslut.

Sammanfattningsvis anser inte Naturvetenskapliga fakulteten att fakulteten genom sitt förfarande bryter eller har brutit mot språklagen vid det att fakulteten *alltid* använder svenska som förvaltningspråk inom kärnområdet för myndighetens verksamhet samt att universitetet utanför kärnområdet för myndighetens verksamhet *endast* använder engelska när verksamhetsområdets särskilda förutsättningar så kräver.

Eftersom den potentiella räckvidden av språklagens tillämpning har vida implikationer för förutsättningarna för att bedriva forskning i en internationell miljö ser Naturvetenskapliga fakulteten det som angeläget att lyfta fram JO:s egen kritik av lagstiftningen. I ”Tillämpning av språklagen; fråga om krav på att ansökningar om forskningsanslag ska vara skrivna på engelska” (Beslutsdatum: 2009-10-27, Diarienummer: 1811-2008) skriver justitieombudsmannen Hans-Gunnar Axberger under rubriken ’Allmän bedömning av rättsläget’ att: ”*I propositionen [Prop. 2008/09:153] hävdas att det inte finns någon motsättning mellan internationalisering och ett värnande av svenskan som huvudspråk. Enligt min mening är forskning och utbildning emellertid tydliga exempel på områden där en sådan motsättning finns.*” Naturvetenskapliga fakulteten instämmer i denna kritik och vill också understryka att om universitetet ska översätta ansökningar till annat språk medför det, speciellt med tanke på ansökningarnas voluminösa omfattning och komplexa innehåll, ökade kostnader och inte minst en icke oväsentlig förlängning av handläggningstiderna. Sist men inte minst är det också viktigt framhålla att rättssäkerheten kan lida skada: komplexiteten och fackterminologin i allmänhet och forskningens specialisering i synnerhet medför att det i princip nästintill endast är forskarna själva som kan översätta ansökningarna. Om universitetet låter översätta ansökningarna är risken för betydelseglidningar liksom rena felöversättningar påtaglig, vilket inte ligger i någons intresse och som öppnar upp för överklagande.

För Naturvetenskapliga fakultetsnämnden

David Turner

David Turner

Dekanus

Ralph Heiefort

Ralph Heiefort

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Styrdokument

Dnr A11 2598/06

Språkpolicy

Publicerad	www.styrdokument.adm.gu.se
Beslutsfattare	Styrelsen
Handläggare	Anna Nordling
Beslutsdatum	2006-06-08
Giltighetstid	Tills vidare
Sammanfattning	I detta dokument redovisas universitets syn på språkfrågor

Språkpolicy för Göteborgs universitet

Beslutad av Göteborgs universitets styrelse 2006-06-08

Inledning

Ett av de av regeringen angivna målen för internationaliseringen av den högre utbildningen är att Sverige skall vara ett attraktivt studieland för utländska studenter.

Det stora och ökande utbudet av program och kurser på engelska är en (...) viktig förutsättning för den internationella konkurrenskraften och Sveriges attraktivitet som studieland. Det är viktigt att kurser på engelska finns på alla nivåer i högskolan. Undervisning bör också i högre grad än idag ske på andra främmande språk än engelska.

(*Ny värld – ny högskola*, Prop.2004/2005:162, s. 59)

Samtidigt måste man inom vissa språkliga domäner idag argumentera för användningen av svenska, t.ex. inom (delar av) medicinsk, naturvetenskaplig och teknisk forskning. Trenden är här att det svenska språket förlorar mark gentemot engelskan och att övriga språk marginaliseras. Inom andra vetenskapsområden, särskilt sådana vars forskning är beroende av språklig tolkning, är svenska normalt huvudspråk. För ytterligare andra vetenskapsområden, som det konstnärliga, är verbalt språk av underordnad betydelse och beroendet av vilket språk som används är därmed mindre. Det övergripande syftet med denna språkpolicy är att öka den språkliga medvetenheten hos alla som studerar eller arbetar vid universitetet.

Det officiella kommunikationsspråket vid Göteborgs universitet är och skall vara svenska. Detta står inte i motsättning till en strävan mot ökad språklig mångfald. Enbart engelska räcker inte: god kompetens i engelska kommer inom en överskådlig framtid inte vara meriterande utan betraktas som självklar. En utbredd flerspråkighet ökar inte bara möjligheterna för universitetets studenter och medarbetare att etablera internationella kontakter, utan är samtidigt ett gott incitament för utländska forskare, lärare och studenter att söka sig hit. Göteborgs universitet skall därför eftersträva att ge medarbetare och studenter möjlighet att utveckla kompetenser i olika språk och kulturer.

Göteborgs universitet skall som ett av de stora universiteten i Europa därför

- bidra till utvecklingen av studenternas språkfärdighet, till ett vetenskapligt språkbruk och till förmåga att kommunicera sina kunskaper på olika språk även till personer utanför högskolevärlden.
- främja studenters och medarbetares rörlighet, anställningsbarhet och konkurrenskraft på arbetsmarknaden genom att uppmuntra till språkstudier och användning av andra språk än svenska
- främja språklig mångfald i organisationen
- vara ett attraktivt universitet för utländska forskare, lärare och studenter
- kommunicera information via hemsidor och relevanta dokument/publikationer även på andra språk än svenska, i första hand det som har störst internationell spridning, d.v.s. engelska.

1. Svenska

Svenska skall normalt vara det dominerande undervisningsspråket i kurser på grundnivå och skall användas då det inte finns skäl att använda ett annat språk, t.ex. inom språkämnena. Studier på grundnivå skall normalt leda till att studenterna kan uttrycka sig på en klar och begriplig svenska om sådant som rör studierna. Studenterna skall samtidigt med ämnesåterkopplingen få respons på

det egna språkbruket genom att moment i utbildningen som förbättrar studenternas muntliga och skriftliga färdigheter både i svenska och engelska förstärks. (*Bästa språket. En samlad svensk språkpolitik*. Prop 2005/06:2, s. 47). På grundnivå skall studenterna också utveckla en viss grad av fackspråkskompetens på svenska, såväl förståelse- som uttryckskompetens. På avancerad nivå skall kravet på fackspråkskompetens fördjupas. Självständiga arbeten på avancerad nivå på annat språk än svenska skall åtföljas av fylliga sammanfattningar på svenska. I *Handlingsplan för språkfrågor* beskrivs stödåtgärder för studenter med särskilda behov.

Avhandlingar på annat språk än svenska skall åtföljas av sammanfattningar på svenska.

Svenskt fackspråk skall värdas och utvecklas för att vetenskap skall kunna kommuniceras till icke-specialister. Universitetet skall eftersträva att inom samtliga vetenskapsområden använda en adekvat terminologi på svenska.

2. Engelska

Göteborgs universitet skall vara ett attraktivt universitet för utländska forskare, lärare och studenter inom och utom Norden. Undervisning på engelska (och eventuellt andra språk) är en förutsättning för detta. Antalet kurser och antalet registrerade på kurser med engelska som undervisningsspråk skall därför öka för att främja rörligheten och höja kvalitet i verksamheten i enlighet med Bolognaprocessens mål.

För att lägga en grund för användning av engelska på högre nivåer bör kurslitteraturen, åtminstone till vissa delar, inom grundnivån vara på engelska och inslag av engelska i undervisningen förekomma, så att språkförståelsen ökas och stärks.

På avancerad nivå och i forskarutbildningen skall engelska användas i större utsträckning än på grundnivå, för att

- uppmuntra och stimulera rörlighet och attrahera inresande utbytesstudenter
- förbättra de svenska studenternas internationella kommunikationsförmåga och öka deras möjligheter att bli internationellt uppmärksammade
- förbättra de svenska studenternas möjligheter att antas till forskarutbildning i andra länder
- kunna attrahera högt kvalificerade utländska forskare och lärare

Kurslitteratur kan/skall på avancerad nivå i hög utsträckning vara på engelska och undervisningen skall normalt genomföras på engelska eller på svenska och engelska parallellt (med t.ex. visuellt stöd på det andra språket) om läraren är utländsk och/eller undervisningsgruppen inkluderar utländska studenter.

Hänsyn skall tas till studenter som inte har engelska som sitt första andraspråk. Breddad rekrytering, d.v.s. rekrytering av studenter från studieovana miljöer kan hämmas av undervisning på andra språk än svenska. I *Handlingsplan för språkfrågor* beskrivs stödåtgärder för studenter med särskilda språkstödsbehov.

Samtliga lärare bör ha en beredskap för att undervisa på engelska eller åtminstone tvåspråkigt med visuellt stöd på engelska. Om kompetensutveckling i att använda andra språk än sitt modersmål som undervisningsspråk, se nämnda *Handlingsplan för språkfrågor*.

Göteborgs universitet skall utgöra en attraktiv och stimulerande miljö för utländska gästlärare och studenter. De skall få ett gott språkligt bemötande genom att skyltning, foldrar, elektroniska massutskick o.s.v. utformas även på andra språk än svenska. Information om utbildning/utbildningsadministration och personal/personaladministration skall finnas på engelska och eventuellt andra språk.

En förutsättning för hög internationell kvalitet i forskningen är internationella kontakter och internationell kvalitetsgranskning. Samtliga universitetets forskare skall därför ha ambitionen att bidra till den internationella forskningsmiljön genom att publicera sig på engelska och andra relevanta språk samt delta i internationella konferenser.

Andelen avhandlingar på engelska vid Göteborgs universitet skall öka. De avhandlingar som skrivs på svenska skall åtföljas av en fyllig sammanfattning på engelska. Nydisputerade på svenskspråkiga avhandlingar skall uppmuntras att publicera sig på engelska eller annat relevant världsspråk i artikelform.

För kurser i akademiskt skrivande både på svenska och engelska, se *Handlingsplan för språkfrågor*.

3. Övriga språk

Engelskans användning som kommunikationsspråk ökar, men en majoritet av jordens befolkning har en begränsad språkfärdighet i engelska. En god förutsättning för en fungerande kommunikation med människor i andra länder är kunskaper i deras språk. Språkkunskaper erbjuder också genvägar till förståelse för andra kulturer. Vidare främjas utvecklingen av egna kunskaper genom att de sätts i relation till det främmande.

Göteborgs universitet skall verka för studenters och lärares möjligheter att tillägna sig vetenskaplig litteratur på andra språk än svenska och engelska.

Inom EU finns en stark fokusering på de stora europeiska språken. Övriga språk får därför ofta otillräcklig uppmärksamhet. Kompetenser i andra språk än svenska och stora europeiska språk bör tas tillvara i betydligt högre grad än vad som idag är fallet. Göteborgs universitet bedriver utbildning i sådana språk som ser ut att få en allt större betydelse för den framtida globala ekonomin. Universitetet skall i samråd med övriga lärosäten satsa på att utveckla och förstärka förutsättningarna för denna verksamhet.

Göteborgs universitet skall verka för att meritvärdet i språk- och kulturkompetenser synliggörs. Studenten skall ges möjlighet att få dokumenterat på vilket/vilka språk den studerat. Det europeiska språkpasset kan användas för att redovisa språkfärdigheter i olika språk på olika nivåer, se *Handlingsplan för språkfrågor*.

Språkkunskaper bör vidare vara meriterande vid anställning vid Göteborgs universitet, särskilt att ha studerat, undervisat och/eller publicerat sig på andra språk än svenska.

4. Information om forskning och utvecklingsarbete

Information om den egna verksamheten är en av högskolans tre huvuduppgifter. De resultat som uppnås inom forskning och utvecklingsarbete skall spridas till det omgivande samhället. Förmedling av forskningsresultat försvåras av det faktum att vetenskapligt språk i sig är en egen språkform, nämligen fackspråk av olika komplikationsgrad.

För en majoritet av Sveriges forskare är engelska vid sidan av svenska ett givet arbetsspråk. Men svenska är huvudspråk i Sverige och forskare vid Göteborgs universitet skall därför kunna kommunicera sitt vetande på klar och begriplig svenska. Universitetets forskare bör beakta sitt ansvar för utvecklingen av det svenska språket i vetenskaplig kommunikation mellan svenskar genom att upprätthålla befintlig terminologi och bidra till att den engelska som används lätt kan anpassas till svenskt språkbruk.

Den tredje uppgiften skall även ses ur ett internationellt perspektiv. Forskningsresultat skall därför också kunna kommuniceras på klar och för icke-specialister begriplig engelska och/eller andra språk.

5. Presentation av universitetet på andra språk än svenska

Göteborgs universitet skall vara internationellt synligt. Information om universitetet skall också föreligga på andra språk än svenska, i första hand på engelska. Relevanta hemsidor och dokument/publikationer skall vara internationellt tillgängliga. Universitetet skall tillhandahålla nödvändiga resurser för översättnings- och språkgranskningsarbete, se *Handlingsplan för språkfrågor*.

Studentkårerna skall uppmantras att tillhandahålla relevant information på engelska.

Sammanfattning

1. Det officiella kommunikationsspråket vid Göteborgs universitet skall vara svenska. Vetenskapsområden som domineras av engelska skall kunna kommunicera sitt vetande på klar och begriplig svenska.
2. Utbudet av kurser med engelska som undervisningsspråk skall öka, i första hand på avancerad nivå. Ett ökat bruk av engelska skall eftersträvas inom vetenskapsområden som idag domineras av svenska.
3. GU skall eftersträva språklig mångfald och verka för att kompetenser i andra språk än svenska och engelska är meriterande vid anställning vid Göteborgs universitet.
4. GU skall sprida forskningsresultat till det omgivande samhället på klar och begriplig svenska och engelska.
5. GU skall vara internationellt synligt och information om universitetet och dess verksamhet skall föreligga också på andra språk än svenska.

De åtgärder som behöver vidtas för att ovanstående policy skall kunna följas finns presenterade i Göteborgs universitets *Handlingsplan för språkfrågor* (under arbete). Här finns också föreskrifter för hur policyn skall följas upp och utvärderas.

Språkpolicy för Göteborgs universitet och *Handlingsplan för språkfrågor* finns på engelska, *A Language Policy for Göteborg University* och *Action Plan for Language Issues* (båda under arbete).

Arbetsgruppen för språkfrågor

Anna Nordling, ordf.
Catharina Langendorf, sekr.
Allan Eriksson, Externa relationer
Sophie de Goede, GUS
Rhonwen Bowen, HFN
Sally Boyd, HFN
Anna Hannesdóttir, HFN
Gunilla Bornmalm-Jardelöw, HHFN

Michael Christie, IT
Ann Strömberg, IT
Ulf Dalnäs, KFN
Thomas Weibull, NFN
Jörgen Engel, SA
Bengt Johansson, SFN
Mats Cavallin, UB
Anne Dragemark, UFN

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Styrdokument

Dnr A 11 1171/07

Handlingsplan för språkfrågor vid Göteborgs universitet 2010–2012

Publicerad	www.styrdokument.adm.gu.se
Beslutsfattare	Rektor
Handläggare	Pernilla Danielsson
Beslutsdatum	2010-02-22
Giltighetstid	Tills vidare
Sammanfattning	

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANDLINGSPLAN

2010-02-22

dnr A 11 1171/07

Handlingsplan för språkfrågor vid Göteborgs universitet 2010–2012

Inledning

Få saker är mer angelägna för universitetsverksamhet än språklig kommunikation. Trots att vår tid är multimedial kan vi inte bortse ifrån det talade och skrivna ordets roll.

Språkpolicy:n som fastställdes av universitetets styrelse 2006 har som övergripande syfte att öka den språkliga medvetenheten hos alla som studerar eller arbetar vid universitetet.

Göteborgs universitet har varit en av pionjörerna vad gäller att ta fram en språkpolicy och bemötandet har varit mycket positivt. Tre år efter det att universitetet fastställde policy:n har Sverige fått en språklag. I denna lagtext står det bland annat att myndighetstexter ska vara skrivna på "vårdad, enkelt och begripligt" språk¹. Universitetets språkpolicy hänvisade även den till "klara och begripliga svenska"². I alla åtgärdsplaner nedan bör målet om det begripliga, enkla och vårdade språket stå i fokus, oavsett vilket språk som åsyftas.

Fler förändringar har ägt rum efter fastställandet av språkpolicy:n som ytterligare ökar vårt behov av att prioritera språkfrågorna. Förslaget på införande av studieavgifter för studerande utanför EU/EES-området medför ett ökat krav på service och information från universitetet på alla nivåer, men framför allt innebär det att det måste finnas ett utbud av kurser på fler språk än svenska. Vidare har utbildningen på avancerad nivå belysts ur ett europeiskt perspektiv vilket lett till förslaget att universitetets masterutbildningar i allt större utsträckning genomförs med engelska som huvudspråk. Flera åtgärder har redan påbörjats inom organisationen men som helhet behöver universitetet premiера språkfrågorna för att markera sin plats som ett av Europas stora universitet.

Olika enheter kommer att få rektors uppdrag att genomföra olika åtgärder men framförallt måste varje chef ansvara för sin personal, och varje studierektor eller motsvarande måste ansvara för att åtgärderna i praktiken kan komma studenterna till godo.

¹ "11 § Språket i offentlig verksamhet ska vara vårdad, enkelt och begripligt." Hämtat från den svenska språklagen, SFS nr 2009:600.

² Språkpolicy för Göteborgs universitet, punkt 1 och 4, sid. 4. I punkt 4 nämns även engelska språket.

Handlingsplanen utgår ifrån vad som idag anses som möjligt att genomföra och bör uppdateras regelbundet allt eftersom omständigheterna förbättras. Universitetet ska således uppmuntra till en aktiv och levande språkdebatt i vilken denna handlingsplan bör ses som ett första aktivt steg. Ett viktigt led i debatten blir att utse år 2011 som universitetets språkår då flera kampanjer ska dras igång för att belysa språklig kompetens vid Göteborgs universitet.

Nedan har åtgärderna grupperats tematiskt i fyra områden. I de åtgärder som avser andra språk än svenska nämns engelska språket dock ofta med tillägget "eller annat relevant språk". Engelskan ses i denna text som det interlingua med störst genomslagskraft men om ett visst ämnesområde, tex språkämnen inom institutionen för språk och litteraturer, anser att något annat specifikt språk är mer relevant och lämpligt ska detta andra språk tillämpas.

1. Information och kommunikation

I språkpolicyen fastställs att universitetet ska vara ett attraktivt lärosäte för utländska forskare, lärare och studenter, såväl för dem som besöker Göteborg, som för den som från utlandet söker information via publikationer och webbsidor. För att få så stor internationell spridning som möjligt måste informationen finnas tillgänglig på flera språk, i första omgången på engelska, men i vissa fall är informationen riktad mot grupper där andra språk är mer relevanta.

(A) Uppdrag till informationsenheten:

- att ombesörja att all relevant information om universitetets samlade verksamhet ska finnas tillgänglig på svenska och engelska före utgången av 2010..
- att ombesörja att allt relevant universitetsgemensamt informationsmaterial finns tillgängligt på svenska och engelska eller annat språk. Detta gäller i synnerhet material som kan erbjudas internationella forskare, gästande personal samt utländska besökare.
- att tillhandahålla upphandling av översättartjänster samt språkgranskning genom tillsättandet av en översättningsfunktion. Liknande enheter finns vid andra svenska universitet, se tex Lunds universitets översättarservice.³

(B) Uppdrag till fastighetsavdelningen:

- att ombesörja att all viktigare skyltning ska finnas på svenska och engelska eller annat relevant språk för utgången av 2010.

(C) Uppdrag till studentavdelningen:

- att före utgången av 2010 ta fram information om universitetets samlade utbud av kurser och program även på engelska. Detta gäller även kurser som enbart ges på svenska och syftar till att ge en korrekt bild av universitetets bredd utåt för utländska intressenter. Idag erbjuds bara engelsk information om de kurser som ges på engelska vilka utgör en förhållandevis liten del av utbudet. I detta uppdrag handlar det enbart om informationen om utbudet, för utbudets innehåll se punkt 2(B) och 4(A).

(D) Uppdrag till UB

³ http://www5.lu.se/o.o.i.s?id=2257&news_item=4121.

- att ansvara för att sammanfattningar av avhandlingar på engelska/svenska (d.v.s annat språk än avhandlingens) ska e-publiceras och översiktsartiklar på engelska ska publiceras i elektroniska tidskrifter med hjälp av GUPEA.

(E) Uppdrag till personalavdelningen

- att se till att informationen på *Medarbetarportalen/Din Sida* finns tillgänglig på svenska och engelska för att på så vis bidra till att universitetet framstår som en attraktiv arbetsgivare vid rekrytering av internationell personal. Uppdraget ska utföras i samråd med informationsenheten.

(F) Uppdrag till fakultetsnämnderna

- att ombesörja att all relevant information om fakultetens verksamhet, såsom information om kursutbud och forskningsinriktningar, ska finnas tillgänglig på svenska och engelska eller annat relevant språk. I detta uppdrag ingår även att förse Studentavdelningen med kursbenämningar på såväl svenska som engelska, för att erbjuda information om vårt fullständiga kursutbud även på engelska och därmed kunna visa på universitetets bredd.
- att ombesörja att personalmeddelande inom fakulteten finns tillgängliga på svenska och engelska eller annat relevant språk för att bidra till att universitetet framstår som en attraktiv arbetsgivare vid rekrytering av utländsk personal.

(G) Uppdrag till författare av "ALL-mejl"

- att ansvara för att alla "ALL-mejl" skickas på såväl svenska som engelska. Detta för att inte utestänga icke-svensktalande personal.

(H) Uppdrag till ansvarig tjänsteman

- att ansvara för att styrdokument finns på såväl svenska som engelska. Detta uppdrag bidrar till att universitetet framstår som en attraktiv arbetsgivare för rekrytering av icke svensktalande personal.

2. Pedagogik och kursutveckling inom språkområdet

Språkpolicyn (sid 4) slår fast: "Det officiella kommunikationsspråket vid Göteborgs universitet är och ska vara svenska." I en tid präglad av global samverkan är det samtidigt en nödvändighet att erbjuda kurser på engelska eller annat relevant språk. Denna handlingsplan har som ambition att erbjuda handledning med syfte att övervinna språkliga hinder för de lärare som inte är vana att undervisa på engelska eller annat relevant språk.

(A) Uppdrag till PIL-enheten

- att erbjuda undervisande personal kompetensutveckling i att planera och använda språkutvecklande inslag i utbildningarna. Detta ska ske i nära samarbete med personalavdelningen och deras kompetensutvecklande kurser, se punkt 3(A) nedan. Nära samarbete ska också finnas med lärare vid respektive relevant språkenhet/institution på universitetet.
- att utveckla och sprida pedagogiska modeller, exempelvis co-teaching, där svenska och utländska lärare tillsammans genomför undervisning via digitala verktyg.

(B) Uppdrag till fakultetsnämnderna

- att erbjuda ett utbildningsutbud på engelska på grundnivån som kan sägas representera fakultetens kompetens och styrkeområden. Detta görs i syfte att illustrera universitetets bredd och möjliggöra för internationella studenter (särskilt utbytesstudenter som ofta läser på grundnivå, att jämföra med free-mover studenter som i huvudsak läser på avancerad nivå) att läsa vid universitetet. Genom detta uppdrag ökar även möjligheterna för våra svenska studenter att tillgodogöra sig internationalisering på hemmaplan.
- att huvuddelen av den avancerade nivåns verksamhet ska erbjudas på engelska (se även policy och handlingsplan för utbildning på avancerad nivå).
- att på kurser inom varje huvudämne/huvudområde inkludera språkutvecklande inslag som innebär aktivt användande av engelska eller annat relevant språk (annat än det språk som kursen ges på). Med "annat relevant språk" åsyftas tex. latin inom religionsvetenskap.
- att se till att alla kurser som ges på engelska har en engelsk översättning av kursplanen före utgången av 2010. I dagsläget saknar många av kurserna som ges på engelska en engelsk kursplan vilket dels försvårar för utländska studenter att läsa kursen, dels innebär det att utländska studenters studiegång inte kan redovisas på ett tillfredsställande sätt i registerutdrag, intyg och examensbevis. Alla kurser, oavsett vilket språk kursen ges på, måste ha en svensk kursplan.
- Att se till att svenska kursbenämningar även har en översättning till engelska samt att engelska kursbenämningar har översättning till svenska före utgången av 2010. Likt ovanstående uppdrag är detta en nödvändighet för att utländska studenters studiegång ska kunna redovisas på ett tillfredsställande sätt i registerutdrag, intyg och examensbevis, likaså för svenska studenter som önskar engelskt registerutdrag eller intyg.

3. Personalpolitisk språkutveckling och strategisk rekrytering

För att synliggöras på den internationella arenan måste universitetet uppmuntra goda språkkunskaper hos all personal. Detta ska ske genom kompetensutvecklande kurser samt en tydligare meritvärdering av språkkunskaper.

Ett tydligt mål för universitetet bör vara skapandet av ett språkcentrum som en kraftsamling för alla åtgärder inom språkfrågorna. Ett språkcentrum skulle förena såväl personal- som studentrelaterade kurser och stöd inom språkområdet.

(A) Uppdrag till personalavdelningen:

- att ansvara för att erbjuda språkhandledning och språkutvecklande kurser med syfte att öka den interkulturella och språkliga kompetensen för all personal. Universitetet ska uppmuntra till samarbete med internationella universitet för utförandet av dessa kurser. Detta uppdrag innefattar såväl att erbjuda språkstöd på svenska som att erbjuda all undervisande personal utbildning i att undervisa på engelska, vilket ska ske i samråd med PIL, se 2(A) ovan. För ett framgångsrikt genomförande av detta uppdrag måste resurser tillsättas så att kursutbudet kan utökas.
- att ansvara för att erbjuda kurser i svenska för alla internationellt rekryterade lärare, gästlärare, forskare, gästforskare och doktorander vid utgången av 2010. Detta uppdrag ska ske i samråd med fakultetsnämnderna.

- att ansvara för att erbjuda kurser i att skriva webbtexer på både svenska och engelska för alla webbredaktörer och motsvarande.
- att utveckla rutiner för meritvärdering av språkkunskaper för anställda, exempelvis genom användning av Europass Språkpass.⁴

(B) Uppdrag till fakultetsnämnderna

- att synliggöra meritvärdet i språk- och kulturkompetenser vid rekrytering och lönesamtal.
- Att i samråd med personalavdelningen erbjuda kurser i svenska för alla externt rekryterade icke-svensktalande lärare, gästlärare, forskare, gästforskare och doktorander vid utgången av 2010.

(C) Uppdrag till samtliga chefer

- att möjliggöra för all personal att utnyttja ovanstående kompetensutvecklande kurser som del av tjänst. Cheferna måste individuellt arbeta i riktning för att all personal ska genomgå språkutveckling och ha till uppgift att se till att de medel som tas fram för kompetensutveckling inom språkfrågorna utnyttjas. Detta för att universitetet ska kunna nå sitt mål om att vara ett internationellt synligt universitet.

(D) Uppdrag till cheferna för personalavdelningen och studentavdelningen

- att närmare undersöka möjligheterna till att skapa ett gemensamt språkcentrum.

4. Studentrelaterad språkutveckling

Studenterna vid Göteborgs universitet är en heterogen grupp i relation till deras individuella språkliga kompetens. Många studenter har inte svenska som modersmål och likaså har ett stort antal studenter annat språk än engelska som sitt första andraspråk. Därför är det viktigt att erbjuda språkhandledning på flera olika nivåer.

(A) Uppdrag till Studentavdelningen:

- att erbjuda studenter kurser i akademiskt skrivande på svenska vid varje fakultet.
- att erbjuda studenter på avancerad nivå kurser i akademiskt skrivande på engelska.
- att fortsatt erbjuda språkhandledning i svenska och engelska vid varje fakultet.
- att erbjuda samtliga internationella studenter kurser i svenska språket före utgången av 2011. Detta är ett led i den av regeringen utpekade satsningen för att få fler utländska studenter att stanna kvar i Sverige efter examen. Svenska språket är en förutsättning för att dessa studenter ska komma in på den svenska arbetsmarknaden.
- att informera studenterna om Europass Språkpass och uppmuntra dem att dokumentera sina kompetenser i olika språk.

Prioriteringsordning

De åtgärder som har tydliga tidsramar ska anses som prioriterade åtgärder. Flera av dessa åtgärder ingår i förberedelserna inför införandet av studieavgifter då universitetet måste

⁴ http://www2.europass.fi/index.php?node_id=3596.

erbjuda högre servicenivå för utländska studenter. En strävan om en högre servicenivå bör genomsyra hela universitetets verksamhet och ska komma såväl svenska studenter som all universitetets personal till godo.

Kostnader

Varje enhet ansvarar för kostnadsberäkningar efter att handlingsplanen är beslutad av rektor.